

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

**Директор ННІМВ ім.**

**Б.Д. Гаврилишина**

**Ірина ІВАЩУК**

**2023 р.**



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

**В.о. проректора з науково-педагогічної роботи**

**Віктор ОСТРОВЕРХОВ**

**2023 р.**



**РОБОЧА ПРОГРАМА**  
**з дисципліни «Міжнародне право»**

ступінь вищої освіти - бакалавр

галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність - 073 «Менеджмент»

освітньо-професійна програма «Міжнародний менеджмент»

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Всього (год.)	Екзамен/ залік (сем.)
Денна	4	7	26	26	3	4	95	150	Екзамен

31.08.2023

Тернопіль - ЗУНУ

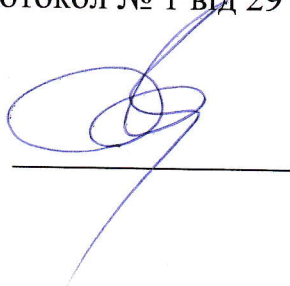
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Міжнародне право» програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 10 від 24.06.2020 р.

Робочу програму склав: старший викладач кафедри міжнародного права та міграційної політики, доктор філософії Ногас Назар Ігорович.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного права та міграційної політики, протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

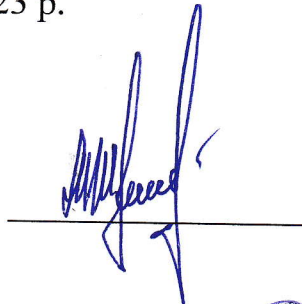
Завідувач кафедри  
к.ю.н., доц.



Ярина ЖУКОРСЬКА

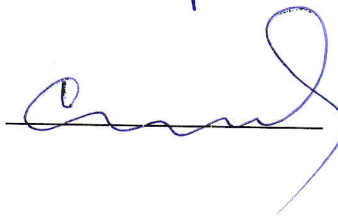
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 073 «Менеджмент», протокол №1 від 31.08.2023 р.

Голова групи  
забезпечення спеціальності  
д.е.н., проф.



Михайло ШКІЛЬНЯК

Голова ОП  
д.е.н., проф



Олена СОХАЦЬКА

# СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## 1.Опис дисципліни «Міжнародне право»

Дисципліна – Міжнародне право	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 29 Міжнародні відносини	Статус дисципліни: обов'язкова Мова викладання: українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини	Рік підготовки: Денна – 4 Семестр: Денна – 7
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Лекції: Денна – 26 год. Практичні заняття: Денна – 26 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: Денна – 95 год., з них тренінг – 4 год. Індивідуальна робота (КПЗ) – 3 год.
Тижневих годин – 12 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю - екзамен

### 1. Мета і завдання вивчення дисципліни «Міжнародне право»

#### 2.1. Мета вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни "Міжнародне право" переслідує три основних мети: загальноосвітню, правознавчу і практичну.

*Загальноосвітнє* значення дисципліни пов'язане з необхідністю підвищення загальної культури студентів – майбутніх міжнародників.

*Правознавча* мета дисципліни полягає у набутті теоретичних знань про історичні передумови виникнення міжнародного права, поняття міжнародного права та його правову природу, систему міжнародного права, основні джерела міжнародного права, суб'єктів міжнародного права, населення та територію у міжнародному праві, особливості відповідальності у міжнародному праві, основні галузі міжнародного права.

*Практичне* значення дисципліни пов'язане з вивченням основних засад міжнародноправового регулювання міждержавних зносин та засобів вирішення міжнародно-правових проблем і полягає у набутті студентами навичок тлумачення чинних міжнародно-правових актів, застосування норм міжнародного права на практиці.

## **2.2. Завдання вивчення дисципліни**

Приставаючи до вивчення міжнародного права, студенти повинні, перш за все, розуміти місце цієї дисципліни в системі інших навчальних дисциплін, встановити зв'язок між ними.

Робота студентів по вивченню дисципліни включає в себе вирішення двох основних завдань:

1. вивчення положень міжнародно-правових актів і внутрішнього законодавства, що регулюють відносини між державами чи іншими суб'єктами міжнародного права щодо вирішення проблем міжнародного характеру.

2. вивчення навчальної і спеціальної юридичної літератури.

Коло питань, які студенти повинні вивчити, зміст вимог, що ставляться на іспиті, основна література і нормативний матеріал, який підлягає вивченню, визначається програмою дисципліни «Міжнародне право».

## **2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:**

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

## **2.4. Передумови для вивчення дисципліни.**

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: історія міжнародних відносин та дипломатії; теорія міжнародних відносин; міжнародні відносини та світова політика; міжнародна інформація та інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах; конфліктологія та теорія переговорів; країнознавство; зовнішня політика України; дипломатична та консульська служба.

## **2.5. Результати навчання.**

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

### **3. Програма навчальної дисципліни «Міжнародне право».**

#### **Змістовий модуль 1**

##### **Тема 1. Юридична природа Міжнародного публічного права.**

Поняття і визначення міжнародного права. Особливості міжнародного права. Міжнародне право та міжнародна система. Основні риси сучасного міжнародного права. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право. Галузі й інститути міжнародного права

##### **Тема 2. Норми і джерела міжнародного права**

Поняття норми міжнародного права. Структура норм міжнародного права. Види міжнародно-правових норм. Джерела міжнародного права. Договір і звичай – основні джерела міжнародного права. Допоміжні джерела міжнародного права. Кодифікація міжнародного права.

##### **Тема 3. Основні принципи міжнародного публічного права**

Юридична природа основних принципів міжнародного права. Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи. Принцип поваги прав людини. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип міжнародного співробітництва. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

##### **Тема 4. Суб'єкти Міжнародного публічного права.**

Поняття і види суб'єктів Міжнародного публічного права. Держава як основний суб'єкт Міжнародного публічного права. Міжнародні (міждержавні організації). Міжнародна правосуб'єктність народу, нації, що бореться за створення незалежної держави. Державоподібні утворення. Проблеми інших суб'єктів Міжнародного публічного права. Визнання держав і урядів. Правонаступництво держав. Проблеми правонаступництва України.

##### **Тема 5. Населення і Міжнародне публічне право.**

Поняття населення і народ в міжнародному праві. Громадянство: поняття, міжнародно-правове регулювання. Статус іноземців. Міжнародно-правовий статус трудящихмігрантів (трудомих мігрантів). Правовий статус біженців, вимушених переселенців та переміщених осіб. Право притулку.

##### **Тема 6. Територія в міжнародному праві.**

Поняття території держави. Види правового режиму території. Концепції державної території. Територіальне верховенство держави. Державні кордони: поняття, види і правовий статус. Правові підстави зміни державної території. Територія зі змішаним правовим режимом. Міжнародна територія загального користування.

Правовий статус міжнародних рік. Правовий режим Арктики. Міжнародно-правовий режим Антарктики.

### **Тема 7. правонаступництво у міжнародному праві**

Поняття і види міжнародного правонаступництва. правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів. правонаступництво держав стосовно державної власності, державних архівів і державних боргів. правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР.

### **Тема 8. Відповідальність і санкції у міжнародному праві.**

Міжнародна відповідальність: поняття, принципи, суб'єкти. Елементи міжнароднопротиправного діяння. Види міжнародно-протиправних діянь. Відповідальність держав. Обставини, що виключають протиправність. Відповідальність за шкідливі наслідки дій, не заборонених міжнародним правом. Види і форми міжнародно-правової відповідальності. Особливості відповідальності міжнародних організацій. Імплементация міжнародно-правової відповідальності.

### **Тема 9. Право міжнародних договорів.**

Поняття права міжнародних договорів. Міжнародний договір: поняття, сторони, форма, класифікація. Право на участь в міжнародних договорах. Стадії укладення міжнародних договорів. Застереження до міжнародного договору. Дія міжнародного договору в часі та просторі. Тлумачення міжнародного договору. Перегляд міжнародних договорів. Підстави недійсності міжнародних договорів. Припинення і призупинення дії договору. Вплив збройних конфліктів на дію міжнародного договору.

### **Тема 10. Право зовнішніх зносин.**

Поняття права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин. Привілеї та імунітети посадових осіб. Дипломатичне право. Дипломатичне представництво: поняття, початок і припинення дії, види. Функції дипломатичного представництва. Персонал дипломатичного представництва. Торгові представництва. Спеціальні місії. Дипломатичне право міжнародних організацій. Міжнародні конференції. Дипломатичні привілеї та імунітети. Міжнародно-правовий захист осіб, що користуються дипломатичним імунітетом. Консульське право. Консульські відносини. Організація консульської установи. Консульські функції, привілеї та імунітети.

### **Змістовий модуль 2**

### **Тема 11. Право міжнародних організацій.**

Поняття права міжнародних організацій. Міжнародні конференції і постійні міжнародні органи. Міжнародні організації: поняття, види, функції. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Органи міжнародних організацій. Організація об'єднаних Націй (ООН): загальна характеристика, основні органи. Спеціалізовані установи ООН. Міжнародно-правовий статус регіональних міжнародних організацій. Організація з безпеки і співробітництва в Європі. Рада Європи. Співдружність незалежних держав (СНД). Інші регіональні організації. Юридична природа Європейського Союзу (ЄС).

### **Тема 12. Міжнародне право в період збройних конфліктів**

Міжнародне право в період збройних конфліктів – галузь міжнародного права. Види збройних конфліктів. Початок війни і його правові наслідки. Театр війни. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни. Ведення морської війни. Режим військового полону. Режим воєнної окупації. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Нейтралітет у війні. Закінчення війни і його міжнародно-правові наслідки.

### **Тема 13. Міжнародне екологічне право**

Поняття, джерела та принципи міжнародного екологічного права. Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища.

### **Тема 14. Міжнародне морське право.**

Поняття міжнародного морського права. Загальна класифікація морських просторів. Внутрішні морські води. Морські порти. Поняття та правовий режим територіального моря. Прилегла зона. Архіпелажні води. Виключна економічна зона. Континентальний шельф. Відкрите море. Район морського дна (район). Правовий режим замкнутих і напівзамкнутих морів. Міжнародні канали. Морські протоки. Міжнародні морські організації.

### **Тема 15. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право.**

Поняття та принципи міжнародного повітряного права. Свобода польотів у міжнародному повітряному просторі. Юрисдикція держави у своєму повітряному просторі. Правовий статус повітряного судна та його екіпажу. Міжнародні авіаційні організації. Відповідальність в міжнародному повітряному праві. Поняття міжнародного космічного права. Правовий режим космічного простору та небесних тіл. Відповідальність за космічну діяльність. Статус космонавтів і космічних апаратів. Міжнародні космічні організації. *Література* [1; 12; 15; 31; 32; 34; 37; 38; 45 ] **Тема 16. Мирне вирішення спорів у міжнародному праві.**

Поняття та джерела права мирного вирішення міжнародних спорів. Види міжнародних спорів та види засобів мирного вирішення спорів. Переговори. Добрі послуги, посередництво, примирення. Судові засоби вирішення міжнародних спорів. Міжнародний арбітраж. Міжнародний суд. Спеціалізовані суди. Вирішення міжнародних спорів в рамках міжнародних організацій. Вирішення міжнародних спорів в рамках ООН. Вирішення міжнародних спорів в рамках регіональних організацій.

### **Тема 17. Право міжнародної безпеки.**

Поняття, цілі і принципи права міжнародної безпеки. Всезагальна колективна безпека. Миротворчі операції ООН. Регіональні міжнародні організації. Організація з безпеки і співробітництва в Європі. Організація Північноатлантичного договору (НАТО): принципи, цілі, функції та правова природа. СНД. Роззброєння і обмеження озброєння. Міжнародний контроль і засоби зміцнення довіри.



#### 4. Структура залікового кредиту «Міжнародне право»

(Денна форма навчання)

№ п/п	Тема	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Тренінг, КПЗ	Індивідуальна робота	
<b>Змістовий модуль 1</b>							
1.	Тема 1. Юридична природа Міжнародного публічного права.	2	2	4		2	Тести
2.	Тема 2. Норми і джерела міжнародного права	2	2	4			Тести
3.	Тема 3. Основні принципи міжнародного публічного права	2	2	4			Тести
4.	Тема 4. Суб'єкти Міжнародного публічного права.	2	2	6			Тести
5.	Тема 5. Населення і Міжнародне публічне право.	2	2	4			Тести
6.	Тема 6. Територія в міжнародному праві.	2	2	6			Тести
7.	Тема 7. правонаступництво у міжнародному праві	2	2	8			Тести
8.	Тема 8. Відповідальність і санкції у міжнародному праві.	2	2	10			Тести
9.	Тема 9. Право міжнародних договорів.	2	2	11			Тести
10.	Тема 10. Право зовнішніх зносин.	1	1	6			Тести
<b>Змістовий модуль 2</b>							
11.	Тема 11. Право міжнародних організацій	1	1	5	4	2	Тести
12.	Тема 12. Міжнародне право в період збройних конфліктів	1	1	5			Тести
13.	Тема 13. Міжнародне екологічне право	1	1	5			Тести
14.	Тема 14. Міжнародне морське право.	1	1	4			Тести
15.	Тема 15. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право.	1	1	2			Тести
16.	Тема 16. Мирне вирішення спорів у міжнародному праві.	1	1	4			Тести
17.	Тема 17. Право міжнародної безпеки.	1	1	5			Тести
<b>Всього</b>		<b>26</b>	<b>26</b>	<b>95</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	

## **5. Тематика семінарських занять.**

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1**

#### **Тема 1. Юридична природа міжнародного публічного права.**

**Мета:** Дослідження виникнення та становлення міжнародного права, а також його правової природи.

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття та основні риси Міжнародного публічного права.
2. Функції Міжнародного публічного права.
3. Ефективність Міжнародного публічного права. Суверенітет і Міжнародне публічне право.
4. Співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права.
5. Міжнародне публічне право і міжнародне приватне право.
6. Співвідношення Міжнародного публічного права, зовнішньої політики і дипломатії.
7. Міжнародне публічне право і релігія.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2**

#### **Тема 2. Норми і джерела міжнародного права**

**Мета:** Дослідження основних елементів системи міжнародного права.

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття норми міжнародного права.
2. Структура норм міжнародного права.
3. Види міжнародно-правових норм.
4. Джерела міжнародного права.
5. Договір і звичай – основні джерела міжнародного права. Допоміжні джерела міжнародного права.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3**

#### **Тема 3. Основні принципи міжнародного публічного права.**

#### **Питання для обговорення:**

1. Юридична природа основних принципів міжнародного права.
2. Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип територіальної цілісності держав.
3. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи.
4. Принцип поваги прав людини. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип міжнародного співробітництва.
5. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4**

### **Тема 4. Суб'єкти Міжнародного публічного права.**

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття і види суб'єктів Міжнародного публічного права.
2. Держава як основний суб'єкт Міжнародного публічного права.
3. Міжнародні (міждержавні організації).
4. Міжнародна правосуб'єктність народу, нації, що бореться за створення незалежної держави.
5. Державоподібні утворення.
6. Проблеми інших суб'єктів Міжнародного публічного права.
7. Міжнародно-правове визнання: поняття, види, форми, теорії.
8. Правонаступництво держав: поняття, види, зміст.
9. Україна як суб'єкт Міжнародного публічного права.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5**

### **Тема 5. Населення і Міжнародне публічне право.**

**Мета:** Дослідження основних засад міжнародно-правового регулювання громадянства в міжнародному праві.

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття населення і народ в міжнародному праві.
2. Громадянство: поняття, міжнародно-правове регулювання.
3. Статус іноземців. Міжнародно-правовий статус трудящих-мігрантів (трудоу мігрантів). Правовий статус біженців, вимушених переселенців та переміщених осіб.
4. Право притулку.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6**

### **Тема 6. Територія в міжнародному праві.**

**Мета:** Дослідження основних засад міжнародно-правового регулювання території в міжнародному праві.

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття території держави. Види правового режиму території.
2. Концепції державної території. Територіальне верховенство держави.
3. Державні кордони: поняття, види і правовий статус. Правові підстави зміни державної території. Територія зі змішаним правовим режимом.
4. Правовий статус міжнародних рік. Правовий режим Арктики. Міжнародно - правовий режим Антарктики.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7**

### **Тема 7. правонаступництво у міжнародному праві.**

**Мета:** Дослідження правонаступництва та її особливостей.

**Питання для обговорення:**

1. Поняття і види міжнародного правонаступництва.
2. правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів.
3. правонаступництво держав стосовно державної власності, державних архівів і державних боргів. правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8**

### **Тема 8. Відповідальність і санкції у міжнародному праві.**

**Мета:** Дослідження міжнародної відповідальності та її особливостей.

**Питання для обговорення:**

1. Міжнародна відповідальність: поняття, принципи, суб'єкти. Елементи міжнародно-протиправного діяння.
2. Види міжнародно-протиправних діянь.
3. Відповідальність держав. Обставини, що виключають протиправність. Відповідальність за шкідливі наслідки дій, не заборонених міжнародним правом.
4. Види і форми міжнародно-правової відповідальності. Особливості відповідальності міжнародних організацій. Імплементация міжнародно-правової відповідальності.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9**

### **Тема 9. Право міжнародних договорів.**

**Мета:** Дослідження міжнародних договорів, стадій їх укладення та аналіз українського законодавства з цих питань.

**Питання для обговорення:**

1. Поняття та джерела права міжнародних договорів.
2. Міжнародний договір: поняття, сторони, форма, класифікація.
3. Стадії укладення міжнародних договорів.
4. Застереження до міжнародного договору. Перегляд міжнародних договорів.
5. Дія міжнародного договору в часі та просторі. Нечинність міжнародних договорів.
6. Тлумачення міжнародного договору.
7. Підстави та порядок припинення та призупинення дії договору. Вплив збройних конфліктів на дію міжнародного договору.

## **Тема 10. Право зовнішніх зносин.**

### **Питання для обговорення:**

1. Поняття права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин. Привілеї та імунітети посадових осіб.
2. Дипломатичне право. Дипломатичне представництво: поняття, початок і припинення дії, види.
3. Функції дипломатичного представництва.
4. Персонал дипломатичного представництва. Торгові представництва. Спеціальні місії. Дипломатичне право міжнародних організацій.
5. Міжнародні конференції. Дипломатичні привілеї та імунітети.
6. Міжнародно-правовий захист осіб, що користуються дипломатичним імунітетом. Консульське право. Консульські відносини.
7. Організація консульської установи. Консульські функції, привілеї та імунітети.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11**

### **Тема 11. Право міжнародних організацій.**

**Мета:** Дослідження правової природи міжнародних організацій та основних аспектів їх діяльності в сучасному світі.

#### **Питання для обговорення:**

1. Поняття права міжнародних організацій.
2. Міжнародні конференції і постійні міжнародні органи. Міжнародні організації: поняття, види, функції. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
3. Членство в міжнародних організаціях. Органи міжнародних організацій.
4. Організація об'єднаних Націй (ООН): загальна характеристика, основні органи. Спеціалізовані установи ООН.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №12**

### **Тема 12. Міжнародне право в період збройних конфліктів**

**Мета:** Дослідження системи зовнішніх зносин та аналіз особливостей її структурних елементів.

#### **Питання для обговорення:**

1. Міжнародне право в період збройних конфліктів – галузь міжнародного права. Види збройних конфліктів.
2. Початок війни і його правові наслідки. Театр війни. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни.
3. Ведення морської війни. Режим військового полону.

4. Режим воєнної окупації. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Нейтралітет у війні. Закінчення війни і його міжнародно-правові наслідки.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13**

#### **Тема 13. Міжнародне екологічне право.**

**Мета:** Дослідження міжнародно-правових норм екології, що регулюють їх використання.

**Питання для обговорення:**

1. Поняття, джерела та принципи міжнародного екологічного права.
2. Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14**

#### **Тема 14. Міжнародне морське право.**

**Мета:** Дослідження морських просторів та міжнародно-правових норм, що регулюють їх використання.

**Питання для обговорення:**

1. Поняття та джерела міжнародного морського права.
2. Внутрішні морські води. Морські порти.
3. Поняття та правовий режим територіального моря. Прилегла зона. Архіпелажні води.
4. Виключна економічна зона.
5. Континентальний шельф.
6. Відкрите море. Район морського дна (район).
7. Міжнародні канали і морські протоки.
8. Міжнародні морські організації.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15**

#### **Тема 15. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право.**

**Мета:** Дослідження повітряних просторів та міжнародно-правових норм, що регулюють їх використання.

**Питання для обговорення:**

1. Поняття, джерела та принципи міжнародного повітряного права.
2. Свобода польотів у міжнародному повітряному просторі.
3. Юрисдикція держави у своєму повітряному просторі.
4. Правовий статус повітряного судна та його екіпажу.

5. Міжнародні авіаційні організації.
6. Відповідальність в міжнародному повітряному праві.
7. Поняття та джерела міжнародного космічного права.
8. Правовий режим космічного простору та небесних тіл.
9. Відповідальність за діяльність у космосі.
10. Статус космонавтів і космічних апаратів.
11. Міжнародні космічні організації.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №16**

#### **Тема 16. Мирне вирішення спорів у міжнародному праві.**

**Мета:** Дослідження права мирного вирішення міжнародних спорів

##### **Питання для обговорення:**

1. Поняття та джерела права мирного вирішення міжнародних спорів.
2. Види міжнародних спорів та види засобів мирного вирішення спорів.
3. Погоджувальні засоби мирного вирішення спорів.
4. Судові засоби мирного вирішення спорів.
5. Вирішення міжнародних спорів в рамках ООН.
6. Вирішення міжнародних спорів в рамках регіональних організацій.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №17**

#### **Тема 17. Право міжнародної безпеки.**

**Мета:** Дослідження зовнішньої колективної безпеки

##### **Питання для обговорення:**

1. Поняття, цілі і принципи права міжнародної безпеки.
2. Система колективної безпеки: універсальна та регіональна.
3. ООН як основний елемент універсальної колективної безпеки.
4. Організація Північноатлантичного договору (НАТО): принципи, цілі, функції та правова природа.
5. Роззброєння і обмеження озброєння. Міжнародний контроль і засоби зміцнення довіри.

## 6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) — форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

### Види КПЗ з навчальної дисципліни «Міжнародне право»:

- підготовка наукової статті або тез наукової доповіді до друку;
- участь у інтернет - конференціях;
- участь у студентських олімпіадах; - написання есе, виконання творчих завдань;
- участь у командному проєкті.

Вид КПЗ погоджується з кожним студентом окремо.

Теми КПЗ погоджуються також індивідуально.

## 7. Самостійна робота

Самостійна робота як основна форма засвоєння слухачем навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових занять та без участі викладача, передбачає особистісну орієнтовану організацію самоосвіти слухача.

п/п	Тематика
1.	Тема 1. Юридична природа Міжнародного публічного права.
2.	Тема 2. Норми і джерела міжнародного права
3.	Тема 3. Основні принципи міжнародного публічного права
4.	Тема 4. Суб'єкти Міжнародного публічного права.
5.	Тема 5. Населення і Міжнародне публічне право.
6.	Тема 6. Територія в міжнародному праві.
7.	Тема 7. Правонаступництво у міжнародному праві
8.	Тема 8. Відповідальність і санкції у міжнародному праві.
9	Тема 9. Право міжнародних договорів.
10.	Тема 10. Право зовнішніх зносин.
11.	Тема 11. Право міжнародних організацій



12.	Тема 12. Міжнародне право в період збройних конфліктів
13.	Тема 13. Міжнародне екологічне право
14.	Тема 14. Міжнародне морське право.
15.	Тема 15. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право.
16.	Тема 16. Мирне вирішення спорів у міжнародному праві.
17.	Тема 17. Право міжнародної безпеки.

## **8. Тренінг з дисципліни**

### **Тематика тренінгу**

1. Підготовка та етапи укладання міжнародних договорів.
2. Проект договору.
3. Підписання.

### **Порядок проведення тренінгу**

1. Ознайомитися з передумовами підготовкою до переговорів.
2. Проаналізувати особливості етапів укладання.
3. Представити результати аналізу у вигляді командного проекту (наприклад, гра-симуляція).

## **9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

В процесі вивчення дисципліни «Міжнародне право» використовуються засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; залікове модульне опитування; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань і досліджень; ректорська контрольна робота. Підсумковою формою контролю є екзамен. При вивченні навчальної дисципліни «Міжнародне право» використовуються наступні методи навчання: лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття, виконання наукових робіт під керівництвом викладача.

## **10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю**

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міжнародне право» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

**Для екзамену:**

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Письмовий екзамен
20	20	20	40
Усне опитування під час занять (1-9 теми) – 5 балів	Усне опитування під час занять (10-17 теми) – 5	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Захист КПЗ – макс.	Теоретичні питання (2 питання) – по 30 балів, макс. 60 балів Кейс (1 кейс) – макс. 35 балів
за тему – макс. 45 балів Модульна контрольна робота – макс. 55 балів	балів за тему – макс. 35 балів Модульна контрольна робота – макс. 65 балів	40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів	

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міжнародне право» визначається за шкалою оцінювання:

**Шкала оцінювання:**

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

**11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна**

№	Найменування	Номер заняття
1.	Фліпчарт	1-17
2.	Ноутбук	1-17
3.	Проектор	1-17
4.	Пакет презентаційних матеріалів	1-17

**РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**

1. Белай С., Волков, І., & Євтушенко І. Функції державного управління забезпеченням безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні. *Науковий вісник: Державне управління*, 3(9), 2021. С. 6-28.
2. Васецький В. Агресія російської федерації проти України: правові наслідки. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2022. № 17. С. 121-124.
3. Вовк В. Гіпермодерн і соматичні права людини. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. С. 344-348.
4. Громовенко К. В. Проблеми загальних принципів права у міжнародному праві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: юриспруденція. 2021. № 49. С. 176-179. URL:<http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc49/juspradenc49.pdf#page=176>
5. Громовчук М. В. Сутність соматичних прав людини у процесі біомедичних досліджень: історіографічні засади. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2021. № 67. С. 44-48.
6. Гутник В.В. Право на захист у міжнародних кримінальних судах: доктрина та практика: монографія / В. В. Гутник ; за наук. ред. проф. М. В. Буроменського. Львів; Харків; Одеса, 2018. 440 с.
7. Завидняк І. Ю. Становлення та розвиток правового регулювання міжнародного співробітництва у сфері кримінального процесу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 5. 2021. С. 81-86.
8. Колесник В. Ю. Екстрадиція та права людини: проблеми пошуку оптимального балансу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2021. № 52. С. 116-120.
9. Кохан Г. Л. М. Мальтійський орден як суб'єкт міжнародного права / *Юридичний науковий електронний журнал*. Вип. № 6. 2019. С. 422-424. URL: [http://www.lsej.org.ua/6\\_2019/105.pdf](http://www.lsej.org.ua/6_2019/105.pdf)
10. Краснікова О. Правова проекція підвищення рівня світового океану у міжнародному морському праві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2021. № 49. С. 49-49.
11. Новіцький В. В. Поняття та особливості юридичних гарантій прав людини. Альманах права. *Правовий моніторинг і правова експертиза: питання теорії та практики*. 2019. Вип. 10. С. 203-207.
12. Омельченко, А. В. Правовий статус закордонних дипломатичних представництв як суб'єктів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю. *Київський часопис права*, (1). 2021. С. 78-82.
13. Попадинець Г. Підстави припинення дії міжнародних договорів у сучасних міжнародно-правових відносинах. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 30 (69) № 5. 2019. С. 248-252. URL : [http://www.iuris.vernadskviournals.in.Ua/iournals/2019/5\\_2019M4.pdf](http://www.iuris.vernadskviournals.in.Ua/iournals/2019/5_2019M4.pdf)
14. Рябовол Л. Створення безпечного шкільного середовища в умовах збройних конфліктів як вимога. рекомендація ООН. *Наукові записки*. Серія : Право. 2022. № 12. С. 164-170.
15. Славко А. С. Сексуальне насильство у умовах збройних конфліктів: кваліфікація за міжнародним кримінальним правом. Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції : матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції, м. Суми, 18 червня 2022 р. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 177-181.

16. Стройко Т. В., Рехтета О. М. Міжнародні організації: навчальний посібник. Т. В. Стройко, Рехтета О. М. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, Видання 2, Дніпро: Середняк Т. К., 2022. 157 с.
17. Сарай Р. Д., Калинюк С. С., Тимків Д. Ю. Кодифікація міжнародного права: теоретичні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія: право. 2021. Випуск 63. С. 312-318.
18. Сунегін С. О. Правові гарантії міжнародної безпеки: питання ефективності. Sectoral research XXI: characteristics and features | Volume 1. 2022. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/100>.
19. Софінська І. Д. Подвійне громадянство, принцип вірності і публічне врядування: мати не можна позбавити. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 71-76.
20. Garlicki L., Masternak-Kubiak M., Wojtowicz K. Poland. The Role of Domestic Courts in Treaty Enforcement: A Comparative Study, 2019.
21. Nollkaemper A. The Role of Domestic Courts in Treaty Enforcement: A Comparative Study / ed. by D. Sloss. Cambridge University Press, 2019.
22. Paulus A. Germany. The Role of Domestic Courts in Treaty Enforcement: A Comparative Study, 2019.
23. Shutenko, O. Notary and notarial activities of consular offices: introduction of changes regarding the activities of consular institutions in performing notarial actions. *ScienceRise: Juridical Science*, (1(15)). 2021. P. 20-23.
24. African Charter on Human and Peoples' Rights. Concluded at Nairobi on 27 June 1981 URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201520/volume-1520-I-26363English.pdf>.
25. American Convention on Human Rights (Signed at the Inter-American Specialized Conference on Human Rights, San Josi, Costa Rica, 22 November 1969). URL: [http://www.hrcr.org/docs/American\\_Convention/oashr.html](http://www.hrcr.org/docs/American_Convention/oashr.html).